

جمعية الصداقة الفنلندية - العربية

Arabikansojen ystävyysseura ry

1/2011

جمعية الصداقة الفنلندية - العربية

AKYS-tiedote

1/2011

Arabikansojen ystävyyssseura ry

AKYS

PL 698

00101 Helsinki

www.kaapeli.fi/akys

Päätoimittaja Ilona Junka

Taitto Pia Laulainen

AKYSin logo Kare Pohjavirta

Kansikuva Naji Al-Ali

Kirjoituksissa esiintyvät mielipiteet eivät ole Arabikansojen ystävyyssseuran virallisia kantoja.

AKYSin hallitus

Teija Vaissi puheenjohtaja,

Ilona Junka varapuheenjohtaja,

Krista Ighbarria, sihteeri

jäsenet: Kamal Aranki, Yehia El-Sayed, Fawwas Faris, Ilhan Hamid,

Johan Heino, Aiman Kaddoura,

Kirsi Kauranen, Stig Lång, Virpi

Lähteenmäki, Kare Pohjavirta,

Risto Pieviläinen, Seppo Rinne,

Haseeb Shehadeh, Mirja Vaje

AKYSin tukitilit

Libanonin palestiinalaispakolaiset:
kummilapsitili: 800011-123 0002,
viite 1009

päiväkotitili: 800017-474 746,
viite 2008

Länsiranta: Diabeetikolapsitili:
800013-990505, viite 3007

Sahar Abu R'Mayes, lääketieteen
opinnot 800013-990505, viite
3104

Gaza, katastrofitili: 800027-
10099226, viite 3210
keräyslupa OKU 210A

Arabikansojen ystävyyssseura ry:n
jäsenmaksu on 15/10 euroa.

Jäsenmaksutili: 800012-1669356,
viitenumero 70001

Kansikuvassa sarjakuvataiteilija Naji Al-Ali piirros

Naji Salim Al-Ali syntyi vuonna 1936 Palestiinassa Al-Shajaran kylässä. Vain neljä vuotta koulua käytyään, vuonna 1948, hän joutui perheineen maanpakoon Etelä-Libanonin pakolaisleirille. Seuraavalla vuosikymmenellä hänen taiteelliset lahjansa alkoivat kukoistaa, samalla kun hänen poliittinen ja sosiaalinen näkemyksensä kiteytyi.

Varsinaisen taiteellisen uransa hän aloitti kirjoittamalla näytelmiä, joissa hän myös itse näytteli. Beirutilainen Al-Hurriyya -lehti julkaisi ensimmäisenä hänen piirroksiaan vuonna 1961. Paria vuotta myöhemmin hän solmi työsopimuksen kuwaitilaisen Al-Tale'a lehdessä, mutta hänen piirustuksiaan julkaistiin koko ajan myös useissa muissa lehdissä, niin Kuwaitissa kuin Libanonissakin.

Al-Alin työt radikalisoituivat vähitellen. Siihen olivat syynä kansainvälisen yhteisön vaikenemat Israelin valtion aggressiot palestiinalaisia kohtaan sekä arabihallitusten avuttomuus ja haluttomuus auttaa palestiinalaisia.

Al-Alin piirustusten tunnetuin hahmo, **Hanthala**, syntyi vuonna 1969.

Hahmo esittää kuvina kaikkea sitä, mikä oli kiellettyä ja vaarallista sanoa ääneen. Se symboloi niin Al-Alia itseään, kuin koko Palestiinan maanpakoon ajettua kansaa, jolla on polttava kaipuu takaisin kotimaahansa.

Hahmo kuvaa n. 11 -vuotiasta pikkupoikaa (saman ikäistä kuin taiteilija itse oli maanpakoon joutuessaan), joka aina selin katsojaan päin, kädet selän takana seisoen, kasvot kotimaahan suunnattuina "todistaa" Palestiinassa tapahtuneita ja tapahtuvia vääryyksiä. Hanthala ikään kuin katselee sarjakuvaa yhdessä lukijan kanssa suunnaten katseensa sarjakuvan kulloisiinkin tapahtumiin olematta kuitenkaan pelkkä sivustakatsoja.

Naji Al-Alin piirustusten näyttely

24.1.2011 – 6.2.2011

Kirjasto 10:ssä Helsingin postitalossa.

Näyttely on tilattavissa tilaisuuksiinne
osoitteesta akys@kaapeli.fi tai
p. 044 208 81 92

- www.najjalali.com

- www.handala.org/about/index.html

AKYS-tiedote 1/2011

Sarjakuvataiteilija Naji Al-Ali	2
Tavalliset israelilaiset saatava huomaamaan miehityksen hinta	3
Työmarkkinatko auki palestiinalaisille Libanonissa?	4
Matalan intensiteetin sota	6
Naisten paikka Gazassa	8
Sahar kävi Suomessa	10
Pieni matka Palestiinaan, valtava matka historiaan	11
Lisää muureja Palestiinaan	13
Sodat ja asevarustelu tuhoisia myös ilmastolle	14
Muusikko Marcel Kahlife, runoilija Mahmoud Darwishin tulkki	18
Mahmoud Darwish: Henkilökortti	20

Tavalliset israelilaiset on saatava huomaamaan miehityksen hinta

Kun Israel viime kesänä hyökkäsi Gazaan matkalla olleeseen avustuslaivaan tappaen yhdeksän vapaaehtoistyöntekijää, eri maiden, muiden joukossa Suomen, poliittiset johtajat antoivat ymmärtää, että nyt Israelin toimille pannaan rajat ja palestiinalaisten, erityisesti gazalaisten, oloja kohennetaan. Hetken asiat näyttivät alkavan mennä parempaan suuntaan: Egypti avasi rajansa ja Israel alkoi sallia muun muassa chipsien viemisen Gazaan. Sitten media kiinnostui muista asioista ja maailman johtajat antoivat Gazan vaipua eristyksiin.

Syksyllä aloitettiin jälleen rauhanneuvottelut suurellisin äänenpainoin. Niissä Israelin pääministeri **Netanjahu** on saanut tansittaa muita mielensä mukaan. Vastineeksi Netanjahun esityksestä siirtokuntarakentamisen pysäyttämiseksi muutaman kuukauden ajaksi USA oli valmis antamaan normaalin tukensa lisäksi hävittäjälentokoneita ja torjumaan kaikki Israelin vastaiset päätökset kansainvälisissä järjestöissä. Israel jatkaa menestyksellisesti nykystrategiaansa olla sitoutumatta mihinkään ja lumeneuvottelujen verhossa jatkaa Länsirannan valtaamista niin pitkälle, että kahden valtion tavoitteesta ei voi tulla mitään. Uusin pohjanoteeraus oli Yhdysvaltain ilmoitus, ettei se muka mahda mitään sille, että Israel jatkaa kansainvälisen lain vastaista siirtokuntarakentamista palestiinalaisten maille.

Maailman johtajat, niin idässä kuin lännessä laskevat omat taloudelliset intressinsä ja valtapyrkimyksensä tärkeämmäksi kuin toimimisen rauhan ja oikeudenmukaisuuden puolesta.

Siksi kansalaisten on otettava aloite käsiinsä. Kuten usein todetaan, Etelä-Afrikan apartheid-hallinto saatiin polvilleen kansainvälisen ay-liikkeen alettua boikotoida maata. AKYS lähetti viime syksynä ay-liikkeelle toimintavetoituksen Palestiinan puolesta. Vetoituksen mukaan: *”Lähi-idän konfliktin oikeudenmukainen ratkaisu, miehityksen lopettaminen ja palestiinalaisten valtiollisten oikeuksien toteutuminen on mahdollista, jos kansalaiset ja erityisesti ammatilliset järjestöt laajimpina ja vaikutusvaltaisimpina kansalaisyhteiskunnan edustajina vaikuttavat niiden puolesta, ilmaisevat tukensa palestiinalaisten vapautumispyrkimyksille ja vaativat myös valtioiden johtoa pelkkien sanallisten valittelujen sijasta ryhtymään tuntuvampiin toimiin.”*

Eräs israelilainen professori on todennut (ja joutunut tämän vuoksi ajolahdin kohteeksi), että Israel alkaa muuttaa politiikkaansa vasta, kun tavallinen Tel Avivin kahvilassa istuva israelilainen huomaa kouriintuntuvasti, että miehityksellä on hintansa. Israelilaisten tuotteiden ja laittomien siirtokuntien boikotoiminen on tärkeä toimintamuoto, jolla tähän tavoitteeseen voitaisiin päästä. Boikottiliike Palestiinan puolesta Israelia, miehittäjää vastaan on maailmalla leviämässä. Suomessakin pitää panna tuulemaan. AKYSin vetoamus löytyy nettisivuiltamme: [www:kaapeli.fi/akys](http://www.kaapeli.fi/akys) vasemmasta palkista ja tietoa maailmalla syntyneistä boikottiliikkeistä Palestiina-Israel-linkin alta.

20.12.2010

Ilona Junka, päätoimittaja

Työmarkkinatko auki palestiinalaisille Libanonissa?

Hyväksyttäisiinköhän Suomessa lakia, jonka otsikko olisi ”Luettelo töistä, jotka on varattu vain suomalaisille”? Libanonissa on sellainen laki, eikä maailma pidä siitä mitään meteliä. Lailla estetään palestiinalaisten laillinen työnteko maassa.

Elokuun 18. päivänä 2010 Helsingin Sanomissa oli uutinen ”Libanon antoi pakolaisille täydet työ-oikeudet”. Teki mieli hihkaista: **Onnea Libanon! Mabruk Lubnan!** Lopetat syrjinnän ja luot edellytykset palestiinalaisten normaalille elämälle, niin normaalille kuin se pakolaisuudessa voi olla. ”Hyödyt siitä itsekin”, kuten YK:n Libanonin avustusjärjestö UN-RWAN Libanonin johtaja **Salvatore Lombardokin** on sanonut jatkaen: ”Kun kymmenen prosenttia maanne asukkaista on palestiinalaisia, tuovat heidän työkäisensä hyvän lisän Libanonin talouteen”. Palestiinalaisten ansiot myös kiertävät hyödyllisesti Libanonin taloudessa eivätkä valu maasta ulos.

Mikseivät asianosaiset kuitenkaan hihkuneet ilosta?

Mitä Libanonin parlamentissa elokuussa oikein päätettiin ja miten palestiinalaisten asema Libanonin työmarkkinoilla on muuttunut? Syyskuussa 2010 Sabran ja Shatillan verilöylyjen muistoviikon kansainväliset vieraat kysivät työläinsäädännöstä kaikissa poliittikotapaamisissa. ”Mikään ei ole parantunut”, kuului palestiinalaispoliittikkojen pettynyt vastaus. Libanonilaispoliittikot olivat vaivaantuneita ja sanoivat, että Libanonin jumittunut kolmijakoinen valtarakenne (kristityt, sunnimuslimit, shiamuslimit) ei onnistu päättämään ja panemaan toimeen sosiaalisia uudistuksia pakolaisten asemaan. Erityisesti kristittyjen puolueita hirvittää, että työelämän avaaminen palestiinalaisille saisi aikaan kotoutumisen (tawteen) ja palestiinalaiset luopuisivat halustaan palata kotimaahansa. Maroniittikristittyjen piispojen neuvosto on myös tuonut esiin tawteen-pelkoa. Muutosesityksen pa-

rempi versio työläinsäädännön korjaamiseksi vesittyi.

Lupa mulle, lupa sulle, muuten ei

Libanon myöntää työluvan ulkomaalaisille vain, jos Libanonissa asuvan ulkomaalaisen kotimaa myöntää vastavuoroisesti libanonilaiselle työluvan. Jos libanonilainen voi saada Suomessa työluvan, suomalainen voi hakea Libanonissa työ lupaa. Tämä vastavuoroisuusperiaate ei voi toteutua niiden kansalaisten kohdalla, joilla ei ole virallisesti hyväksyttyä valtiota kotimaanaan. Kukaan libanonilainen ei voi saada työ lupaa Palestiinan valtion myöntämänä, joten palestiinalaiset eivät saa työ lupaa Libanonissa.

Valesiivojana sairaalassa

Toinen este palestiinalaisille Libanonin työmarkkinoilla on, että voidakseen toimia ammattityössä, pitää olla ammattiliiton jäsen. Päästäkseen ammattiliiton jäseneksi ulkomaalaisen on ensin oltava kotimaassaan ammattiliiton jäsen. Kun palestiinalaiselta lääkäriltä, tuomarilta tai opettajalta puuttuu tunnustettu kotivaltio, hän ei voi päästä siellä ammattiliittoon, eikä sen takia ammattiliittoon Libanonissakaan. Palestiinalaisia terveydenhuollon ammattilaisia kyllä työskentelee pimeästi Libanonin terveydenhuollossa työvoimapulaa lievittämässä. Palestiinalaiset sairaanhoitajat Libanonin sairaaloissa ovat vailla työ sopimusta, muita alemmalla palkalla, vailla sairausajan turvaa ja lomaoikeutta. Lääkäreiden on työskenneltävä vaikka siivoajan vakanssilla ja libanonilainen lääkäri allekirjoittaa heidän lääkemääräyksensä.

Mitä erinomaiseksi kehitun päätöksen takana?

Sekä alakuloisia että ärtyneitä mielipiteitä tuli työläinsäädännön muutoksen tarkoituksesta esiin Libanonissa syyskuussa 2010. ”Tarkoituksena on saada ammattitaidottoman työvoiman rekrytointi entistä helpommaksi. Tähänkin asti palestiinalaiset ovat tehneet leirien ulkopuolella hanttihommia pienellä palkalla, ilman sosiaaliturvaa. Se saanti halutaan varmistaa”, sanoi joku. ”Laki oikein korostaa viestiä: älä kuvittele mitään suuria, ei sinulla ole täällä tulevaisuutta lääkärinä, ei opettajana, ei tilintarkastajana”, sanoi toinen ja lisäsi, että pelkää Libanonin lainsäädäntötoimien jakavan palestiinalaista työvoimaa kahtia; alemmat ja vieläkin alemmat.

Uudistus uutisointi riiston peitetarinaa?

Onko kyse puhtaasta taloudellisen riiston voimistumisesta, eikä oikeudesta työhön? Libanonin työvoimahallinnon päätöstä 1995 (621/1) yli 70 ammatin varaamisesta vain libanonilaisille lievennettiin vuonna 2005 ja noin 50 ammattiin tuli mahdolliseksi hakea työ lupaa. Vuosina 2005-2009 työluvan sai 249 henkilöä. Luvista neljä oli uutta. Tosiasia on, että muutos koski vain töitä, joissa palestiinalaisia jo työskenteli laittomasti. Laillisen työluvan myötä heidän palkkansa tulee verotuksen piiriin. Heillä itsellään ei kuitenkaan ole oikeutta muuhun työhön liittyvään sosiaaliturvaan kuin työtapaturmakorvauksiin. Vuoden 1995 syrjivän lain lievennykset 2005 ja 2010 ovat lisäksi vain ministeriön päätöspykälää, eivät lakiin kirjoitettuja uudistuksia, joten

Autonkorjaustyötä palestiinalaisille tarjoutuu runsaasti.

ne voidaan aina helposti muuttaa.

Kansainvälinen työjärjestö ILO ja UNRWA eivät ole esittäneet raskaita epäilyjä uudistuksen tarkoituksista, vaan näkevät sen tärkeänä askeleena oikeaan suuntaan palestiinalaisten sosiaalisten oikeuksien toteutumisen tiellä. Järjestöt kuitenkin painottavat päätösten toimeenpanon tärkeyttä yhteisessä julkilausumassaan 18. elokuuta 2010.

Työhön henkensä kaupalla

Työ ei ole ongelma yksin Libanonin palestiinalaisille. Äskettäin Suomessa kävi juutalais-palestiinalaisen ammattiliiton ja neuvontakeskuksen (The Workers Advice Center) johtaja **Assaf Adiiv** Tel Avivista. Johtaja Adiiv kertoi, kuinka Israel värvää työvoimaa Thaimaasta palestiinalaisten ennen tekemiin maataloustöihin. Työolot ovat samantyyliisiä kuin ulkomaisilla marjanpoimijoilla Suomessa. Rakennustyömaille Israel

hakee työntekijöitä ympäri maailmaa. Palestiinalaisiakin rakennustyöläisiä menee kuitenkin öisin työnhakuun Israelin puolelle paikoista, missä muurin rakentaminen on vielä kesken tai muuri on suhteellisen kevytrakenteinen. Heitä tarvitaan, heitä käytetään. He hakevat työtä Israelista oman turvallisuutensa kannalta henkipattoina. Joskus he rakentavat myös teitä, joilla vain israelilaiset voivat ajella. Eikä niitä teitä pitkin pääse Libanoniin sukuloimaan tai työntekoon, vaan raja tulee vastaan.

Sircku Kivistö

Psykologi Sircku Kivistö toimii Arabikansojen Ystävyyssseuran ulkoasiainministeriön tukeman kehitysyhteistyöhankkeen "Yhteisön elpyminen sodan seurauksista" (2010-2012) koordinaattorina. Hankkeen toiminta-alue on Pohjois-Libanonissa Beddawin ja Nahr el-Baredin leireissä. AKYSin pitkäaikaisella yhteistyöjärjestöllä Beit Atfal Assumoudilla toimii leireissä perheneuvola. Neuvola tarjoaa psykiatrian, psy-

Katuklinikka Shatilassa. Monet järjestöt tekevät liikkuvaa terveydenhuoltotyötä.

kologin, puheterapeutin, toimintaterapeutin ja sosiaalityöntekijän palveluita perheille, joiden lapsilla on kehityksellisiä tai psyykkisiä vaikeuksia. Neuvola tekee yhteistyötä alueen koulujen ja muiden järjestöjen kanssa. Kivistö seuraa Libanonin sosiaaliturvakysymyksiä perheiden hyvinvoinnin edellytysten kannalta.

Lähde:

The Palestinian-Lebanese Coalition of the Right to Work Campaign for Palestinian refugee in Lebanon. On the Law adopted by Lebanese Parliamentary on Palestinian rights (in 17th August, 2010). Memo 19.8.2010.

Matalan intensiteetin sota

Israelin 22 päivän hyökkäys Gazaan vuoden 2009 vaihteessa tuotti 1500 kuollutta sekä 5300 loukkaantunutta. 10 000 taloa vahingoitui ja 4400 taloa tuhoutui täysin.

”Julkisuuteen näkyvien hyökkäysten väliaikoina Israel noudattaa palestiinalaisalueilla matalan intensiteetin sodan strategiaa. Sen mukaan poliittista johtoa ja asukkaita vahingoitetaan mahdollisimman paljon. Julkisuuteen annetaan kauniita lupauksia, mutta todellisuudessa jokapäiväistä elämää vaikeutetaan tavalla, jota voi kutsua totaaliseksi kiusanteoksi. Nämä arjen piinat eivät ylitä uutiskynnystä. Rauhaneuvottelu on savuverho, jonka takana Israel voi jatkaa toimintaansa,” totesi Lähi-idän asiantuntija, dosentti **Pertti Multanen** AKYSin syyskuussa järjestämässä keskustelussa. Gazalaisten arjen kokemuksia toivat keskustelussa esiin Kirkon Ulkomaanavun erityisasiantuntija, psykoterapeutti ja kriisityön ammattilainen **Päivi Muma** sekä gazalainen psykoterapeutti **Jamil Abdel Atti**, Gazan Mind and Body Medicine Centerin johtaja. Sekä Päivi että Jamil osallistuivat Suomeen Kirkon Ulkomaanavun kutsutuna Kansainväliseen mielenterveyskonferenssiin Helsingissä.

Miltä Gazan tilanne näyttää paikan päällä?

Päivi Muma oli kotonaan Helsingissä kun Israel hyökkäsi Gazaan joulukuussa 2008. Sodan katsominen TV:stä tuntui pahalta ja kun Kirkon Ulkomaanavusta soitettiin ja pyydettiin häntä apuun, hän oli heti valmis lähtemään. Israelin byrokratian takia hän joutui odottamaan maaliskuuhun, ennen kuin pääsi Gazan rajojen sisälle. Siellä hän työskenteli Jamilin kanssa yhteistyössä vuoden 2010 tammikuun loppuun asti kouluttaen paikallisia sairaanhoitajia, sosiaalityöntekijöitä ja psykologian alan ammattilaisia.

Kuva, jonka Päivi ja Jamil Gazan oloista maalasivat, on lohduton: Isra-

Pertti Multanen käytti tilaisuuden ensimmäisen puheenvuoron

elin pommitukset jatkuvat yhä, joten alueella ei voi koskaan tuntea olevansa turvassa. Sementtipulan takia jälleerakentamista ei ole juuri voitu aloittaa. Ihmiset asuvat yhä teltoissa, jotkut ovat on kyhänneet savimajan kodikseen. Talvi on Gazassakin kylmä.

Tuhoutuneiden katujen ja teiden korjaamiseen ei myöskään ole materiaalia. Niinpä osa pahimmin raunioituneista taloista on jauhettu massaksi, jolla korjataan teitä. Erittäin suuri ongelma on puhtaan veden puute, sillä Israelin pommitukset tuhosivat ja sekoittivat vesi- ja viemäriverkostoja. Ne, joilla on varaa, ostavat pullovetä, mutta monet suodattavat juomavetensä li-kavedestä.

Sähkökäyttöä joudutaan rajoittamaan, joten sähköä on saatavilla korkeintaan 8 tuntia päivässä, mikä mm. estää ruokien kylmäsäilytyksen.

Ruoka-apua saa hyväntekeväisyysjär-

Päivi Muma, Jamil Abdel Atti ja Teija Vaissi keskittyvät Pertti Multasen tilannekatsaukseen.

jestöiltä ja UNRWAlta, palestiinalais-pakolaisia auttavalta YK:n järjestöltä, mutta kaikki on Israelin tiukan kontrollin alla ja monet lapset ovat aliravit-
tuja. Mahtavien kalavesien äärellä asu-
vat gazalaiset voivat rajoitettusti ka-
lastaa rannikolla, mutta ei kauempana
rannasta, mistä saisi isoja saaliita. Kalas-
tusalue on 3 mailia leveä ja se on aidat-
tu valoaidalla ja sota-aluksilla. Israelin
hyökkäys tuhosi alueen peltoja, mut-
ta maanviljelyä vaikeuttaa lisäksi myös
kastelumahdollisuuksien ja hyönteis-
myrkkujen puute. Lehmiä gazalaisilla
ei ole, joten maito ja maitotuotteet on
saatava ulkopuolelta.

Gaza on vankila, josta on mahdollis-
ta liikkua ulos vain kahden raja-aseman
kautta: Rafah Egyptin rajalla ja Erez,
josta pääsee Israelin puolelle. Gazalais-
ten ei ole helppo saada lupakirjoja pois-
tuakseen altaalta kotiseudultaan edes
lyhyelle sukulaisvisiitille. Vaikka pape-
rit olisivat kunnossa, rajat voivat olla
täysin mielivaltaisesti kiinni.

Gazassa on hyviä lääkäreitä, mutta
ei tarpeeksi lääkkeitä. Joskus vaikeasti
sairaantuneet pitkäaikaispotilaat voivat päästä
hoitoon Israelin puolelle, mutta kiirei-
set hätätapaukset eivät koskaan. Ambu-
lanssit eivät saa ajaa Gazan ulkopuolel-
le.

Tunnelit Egyptin puolelle ovat ga-
zalaisten henkireikä. Tunnelien kaut-
ta maahan saadaan välttämättömiä
elintarvikkeita ja muita hyödykkeitä,
jopa jonkin verran sementtiä raken-
tamiseen. Kun Israel oli toukokuus-
sa 2010 hyökännyt Gazaan apua tuo-
neen avustuslaivan kimppuun, Egypti
avasi näyttävästi rajansa Gazaan, mut-
ta kohun vaimennuttua raja suljettiin.
Egypti myötäilee Israelia rakentamalla
rajalle omaa, syvälle maan alle ulottu-
vaa muuriaan, jonka ali ei kukaan enää
pysty kaivamaan tunnelia.

Kiitos UNRWAn ja Gazan Hamas-
hallituksen, koulu on periaatteessa jo-
kaisen lapsen saatavilla. Käytännössä se
ei onnistu kaikille, sillä pommitettuja
kouluja ei ole saatu korjattua eikä opet-
tajiakaan ole tarpeeksi. Oppiminen ei
myöskään ole helppoa täyteen ahde-
tuissa yli 50 oppilaan koululuokissa

Gazan arki on niin kovaa ja näky-
mät niin toivottomat, että ihmisten

mielenterveys horjuu laajalti. Kaikki
ovat kollektiivisesti traumatisoituneita.
WHO:n tilastojen mukaan jopa puo-
lella väestöstä on näkyviä oireita mie-
lenterveyshäiriöistä.

Perheessä riittää ongelmia mm. akuu-
tin rahapulan ja suuren työttömyyden
takia. Kaksi kolmannesta gazalaisista
on työttöminä eikä tulevaisuudesta
kukaan tiedä mitään. Ihmisten jatkuva
epävarmuus on Israelin kannalta tärkeä
ase, jota Israel hyödyntää täysin mitoin
matalan intensiteetin sodan periaattei-
den mukaisesti.

Hamasin rooli konfliktissa

Jamil totesi että Israelin Gazan suhteis-
sa ei ole kyse Hamasin tekemisistä tai
tekemättä jättämisistä. Israel liioittelee
Hamasin aseiden tuontia, koska näin
menetellen Israel voi oikeuttaa omat
gazalaisten elämää kurjistavat toimensa.
Hamasi nauttii gazalaisten luottamusta,
koska se oikeasti pyrkii hoitamaan ar-
jen ongelmia eikä ole korruptoitunut,
kuten Fatah. Toisin kuin Israel väittää,
Hamasi ei myöskään ole estänyt lapsia
tanssimasta tai nauttimasta kesäleireis-
tä eikä siten ole verrattavissa esim. Ta-

”Siirtokuntalaiset”

lebaniin.

Pertti Multanen ei usko, että Hamas
voitaisiin alistaa väkivallalla, koska sil-
lä on kansan tuki. Hänen mukaansa
Hamasin kannatuksen vahvuuden Ga-
zassa selittää pitkälti se, että juuri siellä
ihmiset ovat joutuneet rajuimmin ko-
kemaan Israelin mielivallan. Israel itse
tuki nousevaa Hamasia pyrkiessään ta-
kavuosina hajottamaan palestiinalais-
ten yhtenäisyyttä. Vuoden 2006 demo-
kraattisten vaalien seurauksena Hamas
nousi valtaan Gazassa. Israel pani Ga-
zan saartoon, jota Egypti ja Yhdysvallat
myötäilevät. Israelin 27.12.2008 aloit-
taman Gaza-hyökkäyksen ajankoh-
ta oli tarkkaan harkittu: joulukuu oli ohi,
Obama ei ollut vielä presidentti. **Ne-
tanjahu** laski, ilmeisen oikein, hyök-
käyksen nostavan hänen omaa suosio-
taan ja siten varmistavan hänen päämi-
nisteritiensä. Rauhaneuvotteluihin on
tärkeää ottaa mukaan kaikki konfliktin
osapuolet, Hamas mukaan lukien, mi-
käli oikeasti halutaan tavoitella tulok-
sia.

Ilona Junka

Naisten paikka Gazassa

Lähes miljoonan asukkaan Gazassa naisten vahva osallistuminen taouselämään on välttämätöntä. Vaikka konservatiivinen hallitseva puolue Hamas kielsi maaliskuussa mieskampaajia leikkaamasta naisten tukkaa, ja naisasi-anajajia tulemasta oikeussaliin huivitta, ei kumpikaan käsky toteutunut työelämässä. Pinnan alla kuitenkin kytee ja Gazassakin on radikaaleja ajattelijoita, joiden mielestä naisen paikka on kotona. Monen perheen tiukka taloudellinen tilanne tukee naisten elannonhankintaa kodin ulkopuolella, mutta jatkuva pelko ja Israelin saarto voivat pahentaa tilannetta tulevaisuudessa.

- Gazassa useita naisia harmittaa politiikan ulottuminen meidän tavalliseen arkeemme. Usein miehet luovat ongelmia, joskus vain egogensa tähden, ja puuttuvat meidän elämäämme, kertoo **Menna** (27), ala-asteen opettaja Gazasta ja jatkaa:

Lapsia Yhdysvaltalaisen avustusjärjestö ANERA:n ylläpitämässä esikoulussa. Vähillä tarvikkeilla toimivan esikoulun opettajat kierrättävät ja uusiokäyttävät oppimateriaaleja, sillä resurssit eivät riitä edes kirjojen hankkimiseen.

- Naiset työskentelevät 365 päivää vuodessa ja tekevät tärkeää työtä siinä missä miehetkin.

Arkiaamuisin töihin rientävä opettajatar pitää työpaikkaansa, YK:n pakolaisavun UNRWAn ylläpitämää ala-as-

tetta tärkeimpänä paikkana kotinsa ulkopuolella.

- Olen aina valmiina ollakseni hyödyksi perheelleni ja yhteiskunnalle. Halusin jo varhain pyrkiä töihin paikkaan, jossa lapset saavat elämänsä kallemman lahjan – koulutuksen. Päätin kouluttautua opettajaksi ja tulla lastemme tulevaisuuden suojelijaksi, Menna muistelee.

Miehityksen säpälöimässä Gazassa opettajilla on iso vastuu saada oppilaat unohtamaan murheensa ja keskittymään opetukseen. Menna tietää lasten luovuuden olevan tärkeä voimavara, josta syntyy uusia ideoita. Koulun henkilökunta panostaakin lasten itseilmaisun kehittämiseen.

-Yritämme saada koulun tuntumaan toiselta maailmalta, jossa mielikuvi- tus on voimakkaampi kuin todellisuus. Näin rikkaasta mielikuvituksesta syntyvä luovuus voi vielä joku päivä

muuttaa todellisuutta, Menna kertoo toiveikkaana.

Menna puolustaa lasten oikeuksia maaperällä, jonka nuoria värvätään vapaustaisteluun. Häntä kauhistuttaa ajatus lapsista aikuisten poliittisten pelien välineenä.

- Me opettajat teemme parhaamme taataksemme politiikan mahdollisimman vähäisen vaikutuksen lapsiin koulun seinien sisäpuolella, Menna väittää.

Kotitöistä palkkatöihin

Iltapäivisin Menna kertoo menevänsä Gazan markkinoille, jotka ovat täynnä gazalaisia myymässä tavaroitaan. Silmiinpistävää on naismyyjien määrä.

- Miehemme ovat menettäneet työpaikkansa miehityksessä, ja yritämme auttaa heitä muun muassa myymällä kotitekoisia kakkuja. Täällä on myös monia korkeasti koulutettuja naisia, joille ei löydy työpaikkaa. Olen kiitollinen työpaikastani opettajana, Menna valaisee tilannetta.

Oulun kaupunkia pienemmällä alueella elävät gazalaiset käyttävät kaiken maan hyväkseen, ja monet myyjät ovat kasvattaneet myymänsä vihannekset takapihoillaan.

Ulkoiset uhat, kuten Israelin äkillinen ilmahyökkäys, ovat todellisuutta Gazassa. Alueen kadut ovat kuitenkin naisille suhteellisen turvallisia.

- Toisin kuin muualla Lähi-idässä,

JOHN PLOCHER

Hoitaja työssään Al-Ahli Arab-sairaalassa Gazassa, jossa työpäivät ovat joskus erityisen vaativia.

täällä naiset voivat ajaa autolla tai mennä ostoksille naisporukalla. Ylimääräinen pussi saa jäädä kotiin, miessukulaisten ei tarvitse tulla mukaan, vitsailee Menna.

Rauhattomilla alueilla lääkäreiden tarvetta seuraa arvostus. Gazassa naisia työskentelee hoitajina ja jopa kirurgina miesten rinnalla. Sukupuoli ei ole laillinen este uralla. Työtä haittaavat kuitenkin joskus pitkätkin sähkökatkokset, jotka pahimmillaan koituvat laitteissa hoidettavien potilaiden kohtaloksi. Työpäivät ovat joskus erityisen vaativia.

- Aviopuolison tai lapsen kuolema omien silmien edessä on kestämättömintä, mitä voi tapahtua. Sairaalassa se

on kuitenkin tuttu näky, huokaa nuori naislääkäri. Vanhempi työntekijä nyökäilee hänen vierellään.

Vaikka elämä alueella on kovaa, ei Gazan naisten tarvitse kamppailla yksin, sillä on sisaria, jotka ovat kuulleet heidän huutonsa humanitaarisen häädän keskeltä. Maaliskuussa 60:n naisen kansainvälinen ryhmä saapui Gazaan Egyptin rajan kautta osoittamaan solidaarisuuttaan jakamalla 2 000 lahjakoria naisille, jotka joutuivat kolmiviikkoisen Israelin hyökkäyksen kohteeksi viime vuonna.

-Tuska ei ole vierasta naisille täällä Gazassa, enkä usko, että muuallakaan. Joskus kipu pakottaa meidät vahvoiksi, selviytyjiksi. Se saa meidät tekemään asiat oikein. Osissamme äiteinä, siskoina, tyttärinä ja vaimoina tunnemme välttämätöntä tuskaa, mutta annamme kaiken takaisin rakkautena, välittämisenä, kunnioituksena ja tukena, Menna filosofoi naiseudesta.

*Moign Khawaja
Käännös Maija Keturi*

AKYSIN Gaza-hätäaputilin kautta kerätään yhteistyössä Psykologien Sosiaalisen Vastuun kanssa rahaa Gazan lasten koulutarvikkeisiin.

Tili: Gaza, katastrofitali: 800027-10099226, viite 3210.

Sahar käväisi Suomessa

Diabeetikkojen tilanne Betlehemissä vaikeutunut

AKYSin projekti auttaa diabeetikkolapsia Betlehemissä on jatkunut jo kuusi vuotta. Avun tarve on jälleen kasvanut, sillä Betlehemin diabeetikkoja avustanut maailmanlaajuinen lääkefirma, maineikas insuliinin tuottaja Novo Nordisk, lopetti viime keväänä yllättäen ilmaisen insuliinin jakamisen noin sadalle Betlehemin diabeetikkolapselle.

Novo Nordisk tuli auttamaan palestiinalaisia diabeetikkolapsia vuonna 2005 ja on siitä lähtien tukenut heitä monin tavoin. Upeinta oli kuitenkin se, että he sitoutuivat toimittamaan Betlehemin lapsille ja nuorille kunkin tarpeen mukaista insuliinia, kun palestiinalaisdiabeetikot yleensä joutuvat pärjäämään erittäin vanhanaikaisella insuliinilla, jota he saavat Maailman Terveysjärjestön kautta.

Muutos hiukan uudenaikaisempaan insuliiniin, Novo Mixiin, lisäsi sadan mukaan päässeen nuoren hoitomotiivaatiota. He tunsivat olevansa etuoikeutettuja, vaikka tämäkin insuliinilaatu ei esim. Suomessa enää ole käytössä. Joillekin nuorille, kuten meidän Sahar, joiden diabetes oli perinteisillä lääkkeillä vaikea hallita, Novo Nordisk oli valmis myös antamaan markkinoiden uusinta tuotetta, Levemir-insuliiniä.

Siinä missä uudempaan insuliiniin siirtyminen kohotti hoitomotiivaatiota ja mielialaa runsas viisi vuotta sitten, oli mielialojen pudotus vastaavasti viime keväänä yhtä suuri. Betlehemin yhteistyökumppanimme, Diabetics' Friends Society joutui pitämään erillisiä koulutustilaisuuksia uudelleensopeutumisesta vanhanaikaiseen insuliiniin. Novo Nordisk on perustellut vetäytymistään sillä, että palestiinalaishallinnon tulisi itse kantaa vastuu diabetespotilaistaan. Novo Nordisk lie-nee oikeassa myöskin väitteessään, että palestiinalaishallinnolla riittää tähän varoja. Valitettavasti vain korruptoituu-

MARJATTA STENIUS-KAUKONEN

Sahar sai tilaisuuden seurata TAYSin lastenlinikalla lastenlääkäri Päivi Keskisen työtä.

neen palestiinalaishallinnon varat eivät suinkaan aina taida ohjautua parhaalla mahdollisella tavalla kansalaisyhteiskunnan eduksi.

AKYSin tukiprojekti joka tapauksessa jatkuu ja tukijoita tarvitaan entiseen malliin. AKYSin tukirahalla järjestetään joka kesä diabeetikkolapsille ja –nuorille leiri, jossa opetetaan sopeutumaan vaikeaan, krooniseen tautiin. Lisäksi AKYSin varoilla palkataan tänä vuonna sekä toimintaa koordinoiva henkilö että terveydenhoitaja. Näillä keinoin voidaan auttaa tukemme piirissä olevia nuoria elämään tervettä elämää, diabeteksestä huolimatta.

Sahar Suomessa

Lääketiedettä opiskeleva **Sahar Abu R'Mayes** on ollut AKYSin erityistuen piirissä jo kolme vuotta, jona aikana AKYS on rahoittanut hänen yliopistomaksunsa. AKYSin entinen puheenjohtaja, ja valtakunnallisen politiikan veteraani **Marjatta Stenius-Kaukonen** kutsui Saharin ja hänen serkkunsa

Wadjin Suomeen kesällä 2009. Tampereella Sahar ja Wadji tutustuivat Diabeteskeskuksen ja Tampereen Diabetesyhdistyksen toimintaan. Helsingissä AKYSin jäsenillä oli tilaisuus tavata Sahar Kiasmassa. Sinne olikin kertynyt varsin moni.

Myös Saharia huolestaa tulevaisuus entistä huonompilaatuisella insuliinilla. Hänelle pystyimme pakkaamaan mukaan kohtuullisen varaston hänen tarvitsemaansa nsuliinilaatua, mutta valitettavasti AKYSin rahkeet eivät riitä insuliinin hankkimiseen kaikille Palestiinan tarvitsijoille. Koulutus ja taudin luonteen ymmärtäminen auttavat kuitenkin kaikkia. Aktiivinen ja ahkera Sahar vei mukanaan myös aimo annoksen uutta diabetestietoa muille Betlehemin diabeetikoille.

Ilona Junka

Kesäleiriä ja Saharia voi tukea. Tukitilit:
800013-990505, kesäleiri viite 3007,
Sahar Abu R'Mayes, sama tili, viite 3104.

Pieni matka Palestiinaan, valtava matka historiaan

Suomalaiset ovat matkustaneet Israeliin sen perustamisesta asti sankoin joukoin kuka pyhiinvaellusmatkalle kuka kibbutseille, kuka muuten vain turistina. Israelin eristettyä Betlehemin muurilla moni jättää käymättä tällä pyhällä ja historiallisella paikalla. Aivan turhaan. Betlehem ei ole yhtään sen turvattomampi paikka kuin Jerusalem, väittäisin että se on jopa turvallisempi. Pelko on muuttanut ihmisten matkustuskäyttäytymistä. Pelko kannattaa voittoa, tarkastuspisteistä pääsee läpi helposti.

Matkustin Betlehemiin talvella 2010 toisen kerran elämässäni. Edellisestä matkasta oli kulunut 34 vuotta. Ensimmäisen, 70-luvun lopulla tekemäni matkan pohjatietoina oli tarkkaan luetut **Leon Uriksen** kirjat, **Anne Fran-kin** päiväkirja ja uskontotunneilta saatu valistus. Matkaseurani oli etupäässä toimittajia ja oppainamme histori-anopiskelija, jota avusti suomalainen pappi. Koin hieman kiusallisena kun jokaisessa ns. pyhässä paikassa muiden ryhmien turistit puhkesivat uskonnollisiin lauluihin ja rukouksiin, sillä paikat näyttivät omiin silmiini lähinnä markkinatoreilta. Salaa mielessäni ajattelin, että täällä olisi Jeesuksella töitä. Kaiken lisäksi jokaisella uskonnollisella ryhmityksellä oli omat pyhät paikkansa, adventisteilla, jehovan todistajilla, baptisteilla jne. Suomalaiset ryhmät tuntuivat yliedustetuilta tai ainakin äänekäimmiltä. Marialta Jeesusta imettäessä tipahtaneen maitopisaran ympärille rakennettuja kirkkojakin taisi olla useampi. Oli hämmentävää seurata ihmisten hurmiota oletettavasti täysin keksittyjen, raamatusta ulkoistettujen tarinoiden ympärillä. Se ei mitenkään istunut perinteisen kiihköttömään käsitykseeni kristinuskosta.

Toinen matkani tammikuussa 2010 suuntautui pelkästään Länsirannalle: Betlehemiin ja Ramallahiin. Valtavat betonimuurit, päälle kaatuvan tuntuiset siirtokunnat joka puolella mihin silmä osui, pelokas tunnelma tarkastuspisteillä ja tuntuva taloudellinen ero muurin eri puolilla tekivät ahdistavan

vaikutelman.

Miksi matkustaa Länsirannalle?

Länsirannalla on turistina helppoa ja turvallista matkustaa. Kaikissa suuremmissa kaupungeissa on hyviä ja edullisia hotelleja ja ravintoloita. Kaupungista toiseen voi matkustaa käyttämällä takseja, minibusseja tai vuokraamalla auton. Paikalliset ihmiset ovat ystävällisiä ja avuliaita. Betlehemin lähes kaikki puhuvat englantia. Mutta missä ovat turistit? Uskonnolliset ryhmät ovat hylänneet Betlehemin. Matkanjärjestäjät ja oppaat eivät järjestä sinne mielellään enää retkiä ja yksityisiä turistejakin varoitellaan menemästä Betlehemiin. Betlehemin ei ole sen enempää pelättävää kuin missä tahansa kaupungissa. Selviytyttyään Israelin tarkastuspisteen läpi voi huoletta kierrellä katselemassa nähtävyyksiä. Asuminen Betlehemin on paljon halvempaa kuin Jerusalemissa. Turisti pääsee vaivattomasti kulkemaan israelilaisille ja turisteille sallittuja nopeita teitä Länsirannan sisällä paikasta toiseen. Itse käyttäisin silti paikallisia kuljetusmuotoja, sillä niissä näkee ja kuulee paljon enemmän. Jos eksyy, voi kysyä neuvoa keneltä tahansa ja kädestä pitäen johdatetaan oikeaan paikkaan.

Betlehemin Jeesuksen syntymäkirkko on entisessä asussaan ja vain odottaa pyhiinvaeltajia. Siellä on lukuisia matkatoimistoja, jotka tekevät historiallisia kiertoajeluja sekä kristittyjen että mus-

limien pyhille ja historiallisille paikoille.

Israel tekee öisin iskuja palestiinalaisten koteihin ja silloin voi kuulla huolestuttavaa meteliä, mutta se ei vaikuta turistin elämään. Muuten Länsirannalla yritetään elää normaalia arkea.

Kulkeminen Länsirannalla

Takseja on helppo saada. Hinnat ovat neuvoteltavissa. Israelin miehitysviranomaiset kieltävät sinisillä numerolaatoilla (palestiinalaiset numerolaatat) varustettujen ajoneuvojen pääsyn Itä-Jerusalemin arabi-alueelle. Arabialaisen Jerusalemin taksit (keltaiset numerolaatat) pääsevät Länsirannalle ja Gazaan. Tarkastusasemilla on helppo vaihtaa palestiinalaiseen taksiin.

Halpa vaihtoehto on palvelutaksi (kimppakyyti). Näitä ovat tavallisesti pitkät mersut, joihin mahtuu seitsemän matkustajaa tai Ford Transitit, jotka toimivat määrätyn hintatariffin aivan kuten bussit. Jos et ole varma hinnasta, kysäise kansamatkustajilta. Kimppataksi odottaa aina kunnes auto on lähtiessä täynnä, joten lähtö saattaa hieman viivästyä. Toisaalta matkustajia liikkuu koko ajan niin paljon, että odotusaika jää yleensä verraten lyhyeksi. Ramallahin suurella bussiasemalla voi käydä niinkin, että matkustajia on niin paljon, että joutuu odottamaan kunnes mahtuu kyytiin. Odottaminen sujuu järjestäytyneesti auton lähettyvillä olevissa odotusruuduissa, joissa ei etuil-

la. Matkustaja voi jäädä autosta missä tahansa matkan varrella, maksu on kuitenkin sama. Sen jälkeen kun yksi matkustaja on lähtenyt autosta, matkan varrelta voidaan ottaa uusi kyytiin. Matkalla saattaa sattua muitakin yllätyksiä kuin tarkastuspisteet. Jos kuljettajan rukoushetki sattuu kohdalle, hän hyppää muutta mutkitta ulos autosta, levittää rukousmattonsa auton viereen, polvistuu rukoilemaan ja sen jälkeen matka taas jatkuu.

Pidemmillle matkoille voi vuokrata auton. Paikalliset autovuokraamot ovat edullisempia kuin ylikansalliset. Itä-Jerusalemista löytyy vuokraamo Holy City, Amerikan konsulaatin takana puh: 02 5820223; Orabi, Jerusalem Street, Ramallahin lähellä, toimistot myös Betlehemissä, Jerikossa ja Nablusissa, puh: 02 9953521. Itä-Jerusalemista löytyy Petra-niminen vuokraamo, Main street, puh: 02 5820716.

Betlehemistä matkan voi suunnata vaikkapa kohti Ramallahin ja Al – Birehin kaksoiskaupunkeja, jotka sijaitsevat 15 kilometriä Jerusalemista pohjoiseen. Matka kestää israelilaisille sallittua tietä pitkin puolisen tuntia ja palestiinalaisille sallittua väylää pitkin 2 – 3 tuntia tuurista riippuen. Pidemmällä matkalla on mahdollisuus nähdä autiomaan asukkaiden, beduiinien asumuksia ja mahtavaa, joskin karua luontoa. Ramallah tunnetaan ”Palestiinan morsiamena”. Sen miellyttävä ilmasto tekee siitä suosituksen kesäkohde. Kaupungissa järjestetään kesäisin laulu- ja tanssifestivaaleja. Ramallahissa on lukuisia hyviä ravintoloita kuten Ziryab Restaurant ja Darna Restaurant (<http://www.darna.ps/>)

Suomen yhteystoimisto palestiinalaisalueella sijaitsee Ramallahissa.

Hebron, Nablus ja Jeriko

Hebron eli Al-Khalil, kuten sitä arabiaksi kutsutaan, merkitsee ”Jumalan ystävä”. Vanhan aikaan se tunnettiin nimillä Mare ja Kirjath Araba ”neljän kaupunki”, koska se sijaitsi neljällä kukkulalla. Hebron on asutettu jo 5 000 vuotta. Sitä pitävät yhtäläisesti pyhänä muslimit, juutalaiset ja kristi-

Länsirannan torielämä on ennallaan

tyt sillä patriarkka Abraham on haudattu sinne.

Hebronin vanha ja perinteistä rikas kaupunki on yksi Palestiinan vanhimmista, jotkut jopa väittävät, että se on yksi maailman vanhimmista kautta historian asutetuista kaupungeista. Kaariholvattuine, katettuine katuineen ja kujineen basaarialue houkuttelee turisteja ostoksille ja tunnelmoimaan.

Al Shuhadaa-niminen katu Hebronissa on yksi konkreettisimmista miehityksen symboleista. Mikä oli aiemmin palestiinalaisen kaupan vilkas keskus, on nyt kiinnihitsattujen ovien reunustama kuollut katu. Helmikuussa vuonna 1994 **Baruch Goldstein**, Hebronin suurimmasta siirtokunnasta Kiryat Arbasta, tappoi 29 perjantairukoukseen saapunutta palestiinalaista Ibrahimi-moskeijassa. Kostoiskuja pelännyt Israelin armeija sulki kadun turvallisuussyihin vedoten ja hääti kauppiat. Muutamia taukoja lukuun ottamatta katu on pysynyt siitä lähtien palestiinalaisilta suljettuna. Ne muuttamat yhä Shuhadaan varrella asuvat palestiinalaiset ovat päässeet kadun kautta koteihinsa vasta vuodesta 2006, jolloin Israelin armeija suostui avaamaan heidän ulko-ovenssa.

Nablus (Palestiinan kruunaamaton kuningatar) sijaitsee Garizimin ja Eba-

lin vuorten välissä 63 kilometrin päässä Jerusalemista. Nablusia pidetään Länsirannan suurimpana kaupunkina Jerusalemien jälkeen. Se on vilkas kaupapaikka, josta löytyy kultaseppiä ja saippuatehtaita ja kaikkea siltä väliltä.

Vanhassa kaupungissa on enimmäkseen asuinkortteleita ja sen kadut ovat vilkkaat ja värikkäät. Kaupungissa on turkkilaisia saunoja, kauniita moskeijoita ja viehättäviä basareita.

Länsirannan kiehtovimpien kohteiden joukkoon lukeutuu **Jeriko**. Jeriko sijaitsee 260 metriä merenpinnan alapuolella, ja on näin ollen maailman matalimmalla sijaitseva kaupunki. Jerikoa ympäröivä alue on maailman vanhimpia asuttuja alueita. Vuorella, joka sijaitsee Jerikon keidasta vastapäätä, ovat kaivaukset paljastaneet asutusta jo 9000 eKr. ja se on ensimmäinen tähän mennessä löydetty muurien ympäröimä kaupunki. Jeriko on kaunis. Missään maailmassa en ole maistanut yhtä hyvänmakuisia appelsiineja kuin Jerikossa.

Miten Länsirannalle pääsee

Suomalainen matkustaa Länsirannalle kätevimmin Tel Avivin kautta. Edullisia yhteyksiä joskin hieman hankalalla

aikataululla löytyy Air Balticilla alkaen 292 €, Austrian Airlinesilla, Air Berlinillä, Malevilla, Lufthansalla, KLM:llä ja Czech Airlinesilla 300 -500 €. Jatko-yhteys lentokentältä hoituu esimerkiksi taksilla tai kuljetuksen voi tilata valmiiksi hotellin kautta.

Maahantulomuodollisuudet on syytä selvittää ennen kutakin matkaa joko matkatoimistosta tai ulkoministeriöstä ja Israelin suurlähetystöstä. Ne saattavat muuttua aika ajoin.

Paluumatkalla on hyvä muistaa, että ensimmäinen lentokentän tarkastusasema on jo pari kilometriä ennen varsinaista lentokenttää ja jo siinä saattaa joutua purkamaan ensimmäisen kerran kaikki matkatavaransa esille. Tarkastuspisteitä on vielä sen jälkeen pari kolme ja siihen päälle passintarkastukset useassa eri pisteessä, joten aikaa kannattaa varata runsaasti.

Teija Vaissi

Matkailijan linkit:

Julkinen liikenne: <http://rece09.com/BethlehemPublicTransport.pdf>

Autovuokraamoja: <http://www.ramallah.ps/etemplate.aspx?cid=18>

Hotellit: <http://www.palestinehotels.com/>

Matkustustietoja: <http://www.visitpalestine.ps/>

Vaellusmatkoja: <http://www.walkpalestine.com/>

Ravintolat Ramallahissa: <http://www.ramallah.ps/etemplate.aspx?cid=1>

Suomen yhteystoimisto palestiinalaisalueella: <http://www.finland.ps/public/default.aspx?nodeid=39722&contentlan=1&culture=fi-FI>

Ulkoministeriön ohjeet: www.formin.fi
<http://www.pyhamaa.net/matkailu.html>

Lisää muureja Palestiinaan

Gazan ja Egyptin välistä muuria rakennetaan, egyptiläisten ja tietysti gazalaisten vastustuksista huolimatta. Tämä muuri tulee estämään viimeisenkin mahdollisuuden tuoda erilaisia elintärkeitä tavaroita Gazaan sekä katkaisemaan gazalaisten yhteydet ulkomaailmaan. Palestiinalaiset ovat muurin eristäminen sekä Länsirannalla että Gazassa.

Vuonna 1979 Camp Davidin rauhansopimuksessa Egypti ja Israel päättivät rakentaa kulkuväylän Egyptin ja Gazan välille. Tätä väylää pitkin kulkivat sekä ihmiset että tavarat. Väylää käytettiin Israelin tarkan vartiointin alaisena. Välillä raja suljettiin ja välillä avattiin.

Vuonna 2006 Hamas voitti vaalit. Tämän jälkeen kesäkuussa 2007 alkoi Gazan saarto, Israelin ja Egyptin toimesta. Israel alkoi rajoittaa Gazaan vietävien tarvikkeiden määrää ja laatua.

Saarrolla Israel pyrkii pääsääntöisesti estämään kaikenlaisen avun, mutta ennen kaikkea aseviennin ja taloudellisen avun Hamasille. Saarto estää myös muun muassa kaasun, rakennustarvikkeiden ja polttoaineen viennin. Israelin ylläpitämän Gazan saarron läpi lasketaan vain tiettyjä tuotteita, mutta listaa siitä mikä on sallittua tai kiellettyä ei ole ikinä julkisesti esitetty. Saarto eristää noin puolitoista miljoonaa Gazassa asuvaa pohjattomaan köyhyyteen.

Hamasin pelko

Gaza on Hamasin tärkeintä toimintaluetta. Hamasin ideologian perustana on **Sheikh Ahmed Yasinin** perustama muslimiveljeskunta. Tämän veljeskunnan perusajatus on ”jihad” eli taistelu itsenäisyyden puolesta. Muslimiveljeskunnalla on jo pitkät perinteet taisteluista; vuonna 1948 veljeskunta taisteli Egyptissä Iso-Britannia vastaan, samaan aikaan kun Israelin valtiota perustettiin YK:n päätöksen mukaisesti.

Israel ja Egypti kokevat Hamasin läsnäolon Gazassa suureksi uhaksi. Israelin Hamas-pelko perustuu siihen, että Hamas ei tunnusta Israelia valtioksi. Egypti pelkää Hamasin poliittista kasvua. Hamasin vallan kasvaminen voisi nostaa myös Egp-

tissä muslimiveljeskunnan poliittista vaikutusvaltaa. Egyptin parlamenttivaaleissa vuonna 2006 muslimiveljeskunta sai jo varsin hyvän vaalivoiton.

Egyptin ja Gazan välinen muuri

USA:n ja Israelin ehdotuksesta Egypti alkoi rakentaa Egyptin ja Gazan välille muuria, joka sulkee maiden välisen kulkuväylän. Rakentamisen alkuvaiheessa Egyptin hallitus ei myöntänyt muurin rakentamista, vaikka palestiinalaiset kertoivat, että Egyptin valtio tuo jatkuvasti traktoreita, nostureita ja rakennustarvikkeita rajalle. Myöhemmin Egyptin hallitus myönsi, että muuria rakennetaan ”turvaksi” egyptiläisille.

Mutta voi vain ihmetellä, miksi egyptiläiset tarvitsisivat turvaa gazalaisia vastaan.

Erityisesti vuonna 2009 Egyptissä oli useassa eri paikassa monia kansalaisten mielenosoituksia muuria vastaan. Egyptin tiedotusvälineissä ei kerrota lainkaan muurin rakentamisesta, maailmalle ainoat tiedot ovat tulleet Aljazeeran välityksellä. 30.10.2010 egyptiläinen lehti ”Dustur” kirjoitti yhdenmukaisesti Aljazeeran tietojen mukaan, että egyptiläiset poliitikot, kansanedustajat ja lähettiläät ovat vaatineet muurin rakentamisen lopettamista, mutta 20 – 30 metriä korkea muuri valmistunee jo vuoden 2011 alkuun mennessä.

Arvio Gazan jälleenrakentamiseen kustannuksista Israelin hyökkäyksen jäljiltä on 9,1 miljardia dollaria. Kuwait ja Saudi-Arabia ovat luvanneet jälleenrakentamiseen 5,1 miljardia dollaria. Mutta tällä hetkellä Gazassa on jälleenrakennettu varsin vähän. Vaikka rahaa olisikin jälleenrakentamiseen, rakennusmateriaalia on vaikea saada, koska Gaza on eristyksessä. Korkea muuri Egyptin ja Gazan välillä estää kaiken mahdollisen avun ja tuen, mitä Gaza voisi saada ulkopuolelta.

Saad Soliman

Arkeologi Saad Soliman on muuttanut Egyptistä Suomeen vuonna 1993.

Sodat ja asevarustelu tuhoisia myös ilmastolle

Asevarustelusta ja sodista ei puhuta juuri mitään ilmastonmuutoksen torjunnan yhteydessä. Kuitenkin sotien aiheuttamat hiilidioksidipäästöt ovat valtavan suuret. Vain pieni osa sotiin ja asevarusteluun käytettävistä varoista riittäisi rahoittamaan kaikki ilmastonmuutoksen torjumiseen tarvittavat toimet. Rauhanliikkeen tulee nostaa voimakkaasti vaatimus sotien lopettamisesta ja asevarustelun jyrkästä vähentämisestä myös ilmaston lämpenemisen ehkäisemisen vuoksi.

Tämän hetken kaksi massiivisinta sotaa käydään Irakissa ja Afganistanissa. Ne ovat luonteeltaan imperialistisia: niiden tarkoituksena on turvata USA:n ja muiden johtavien kapitalististen maiden fossiilisten polttoaineiden ja muiden luonnonvarojen saanti sekä hallita niiden kuljetusreitit sekä yleisemminkin näitä strategisesti tärkeitä alueita. Puheet vapauden ja demokratian viennistä ovat maailman yleisen mielihyvän karkeaa harhauttamista.

Arvovaltainen lääketieteellinen *The Lancet* -lehti julkaisi 11.10.2006 tutkimuksen, jonka mukaan Irakin sodan vuoksi kuolleiden määrä oli kesäkuun lopussa 2006 noin 655 000 henkilöä. Sodassa olisi tämän mukaan kuollut jo ainakin miljoona ihmistä. Kodeistaan pakolaisiksi kotimaahan tai ulkomaille on joutunut lähtemään noin neljä miljoonaa ihmistä. Sodan aiheuttamat taloudelliset ja kulttuuriarvojen menetykset sekä ympäristötuhot ovat valtavat. Kaiken lisäksi Irakin ja Afganistanin sodat kiihdyttävät myös ilmaston lämpenemistä.

Öljyn tuotanto vähenee, kysyntä kasvaa

Sotien energiapolitiittinen merkityksen ymmärtämisen kannalta on tarpeen tarkastella öljyvarojen loppumisen uhkaa. Öljyn puute ei tule ongelmaksi vasta joskus 40-60 vuoden kuluttua, jolloin öljy alkaa kokonaan loppua. Yhdysvaltalainen geologi **M. King Hubbert** kehitti vuonna 1949 teorian, joka on hyvin tunnettu suurissa öljy-

yhtiöissä sekä USA:n ja sen liittolaisten hallitsevissa piireissä. Ne ovat jo kauan käyttäneet teoriaa öljypolitiikkansa suunnittelussa.

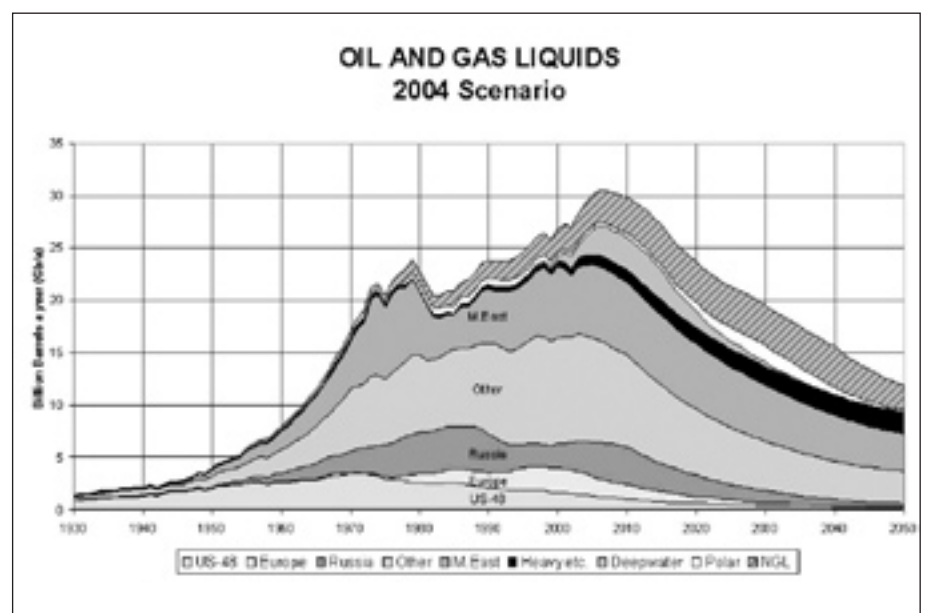
Hubbertin mukaan öljyntuotannon määrä noudattelee kellokäyrää, jonka huippu (Hubbert Peak) ilmaisee tuotantokriisin kiihtyvää pahenemista. Tuotannon tulevaisuus voidaan matemaattisesti mallintaa sekä yksittäisen esiintymän että myös tietyn alueen tai koko maailman puitteissa.

Hubbertin arvovalta kohosi suuresti sen johdosta, että hän ennusti vuonna 1956 ällistytävään tarkasti USA:n öljyntuotannon huipun vuodelle 1970 (Kuva Hubbertin mallintamasta käyrästä löytyy osoitteesta <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/58/>

Hubbert_US_high.svg.) Todellinen kehitys vahvisti vakuuttavasti tämän arvion. USA:n oma öljyntuotanto oli vuonna 2005 enää noin 42 prosenttia huippuvuodesta ja sen arvioidaan olevan vuonna 2030 vain vähän yli 10 prosenttia maksimituotannosta.

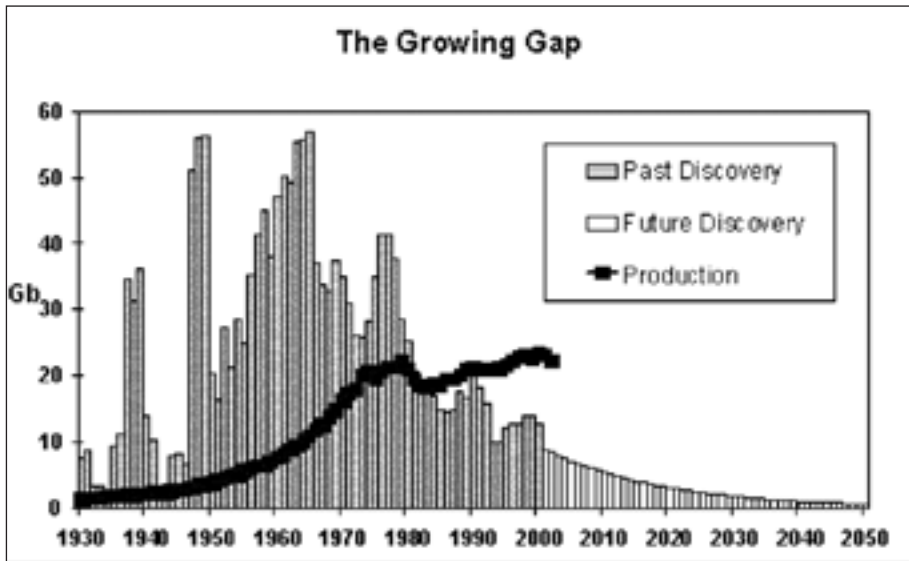
Koko maailman öljyntuotannon huipun Hubbert ennusti tulevan vuoden 2000 tienoilla. Uudemmat tutkimukset ovat päättyneet vuosille 2008-2012. Tunnettu öljygeologi **Colin J. Campbell** on arvioinut öljyntuotannon huipun ajoittuneen vuoteen 2007 (kuva 1).

Öljyhuipun jälkeen öljyä ei kyetä tuottamaan yhtä paljon ja yhtä edullisesti kuin aikaisemmin. Jäljellä olevat hyödyntämättömät löydökset ovat en-

Kuva 1. Colin J. Campbellin arvio öljyntuotannon kehityksestä. <http://www.hubbertpeak.com/Campbell/images/2004Scenario.jpg/>

Kuva 2. Kuilu uusien öljylöydösten ja öljyn tuotannon välillä on kasvanut jo kauan.
Dr. Colin J. Campbell, <http://www.hubbertypeak.com/campbell/>

tistä vaikeammin käyttöön otettavissa. Hubbertin huippu merkitsee myös sitä, että on kulutettu puolet siitä öljymäärästä, joka maapallolla voidaan ottaa käyttöön. Huippu indikoi voimakkaasti kasvavaa kuilua kulutuksen ja uusien öljylöydösten välillä (kuva 2).

Tietoisuus huipun läheisyydestä on saanut öljy-yhtiöt ja suurvallat ryhtymään kaikkiin keinoihin turvatakseen omat tarpeensa. Muistissa on 1970-luvun alun öljykriisi, jonka perimmäinen laukaisija oli USA:n oman öljyntuotannon huipun ohittaminen ja USA:n pyrkimys turvata muualta maailmasta öljyn saanti. Tuolloin öljykriisi jäi ohimeneväksi, koska Lähi-idän ja muiden suurten öljytuotantoalueiden tuotantoa voitiin lisätä. Globaalin huipun olosuhteissa kriisistä tulee pysyvä varsinakin, kun kulutuksen kasvua kiihdyttävät myös kehitysmaat (Intia, Kiina ym.), joten taistelu hupenevista öljyvaroista uhkaa saada yhä kärkevämpiä muotoja. Öljyn hinnan asettuminen pysyvästi korkealle on merkki siitä, että globaali tuotantohuippu on käsillä.

Irakin sota ja ilmaston muutos

USA:n pyrkimys hallita maailman öljyntuotantoa ja kuljetusta on saanut räikeimmän ilmauksensa Irakin sodassa. **Nikki Reisch** ja **Steve Kretzmann**

ovat tehneet tutkimuksen Irakin sodan vaikutuksista ilmastonmuutokseen (A Climate of War – The war in Iraq and global warming”, Oil Change International, Advance Edition, March 2008). Arvioihin sisältyvät USA:n armeijan kuluttaman polttoaineen (4 miljardia gallonaa) päästöjen (39 milj. tonnia hiilidioksidia) lisäksi öljylähteiden palaminen, tuhojen korjaamisessa tarvittun sementin ja muun materiaalin valmistus sekä räjähdysaineiden ja kemikaalien aiheuttamat ilmastoä lämmittävät päästöt.

Maaliskuusta 2003 lokakuuhun 2007 sota on aiheuttanut vähintään 141 miljoonan ekvivalenttitonnin hiilidioksidipäästöt. Tähän mennessä sodan hiilidioksidipäästöt lienevät suunnilleen samansuuruiset kuin koko Suomen kolmen vuoden päästöt yhteensä. Maailmassa on 139 maata, joiden vuotuiset CO₂-päästöt ovat olleet pienemmät kuin Irakin sodan.

Sotien CO₂-päästöt eivät kuitenkaan muodosta kovin suurta osaa kaikkien maiden päästöistä eivätkä ne anna aiheutta tinkiä muista toimenpiteistä kasvihuonekaasujen vähentämiseksi, mutta sodilla on toinenkin rauhanliikkeen kannalta tärkeä kytkentä ilmastonmuutokseen: sotiin ja asevarusteluun käytetyillä varoilla saataisiin toisin suunnattuina paljon aikaan – myös ilmastonmuutoksen torjunnassa.

Asevarustelu ja ilmastonmuutos

Reisch ja Kretzmann (emt.) osoittavat, että vuonna 2006 USA käytti enemmän rahaa Irakin sotaan kuin koko maailma käytti uusiutuvien energiamuotojen kaikkiin investointeihin. Irakin sotaan välittömästi käytetyillä 600 miljardilla dollarilla (mikä on vain yksi viidesosa sodan kokonaiskustannuksista) olisi voitu rakentaa 9 000 tuuli-voimapuistoa, joissa kussakin olisi 50 MW kapasiteetti. Tällä voitaisiin korvata hiilentuotantoa määrällä, joka vastaa 1 000 miljoonan tonnin CO₂-päästöjä vuodessa (Suomen päästöt noin 60-70 milj. t/v).

Tutkijat huomauttavat, että **Barack Obama** on julkaissut mittavan ohjelman edistämään ”vihreää” energiateknologiaa ja infrastruktuuria. Siihen tarvittaisiin 10 vuoden aikana yhteensä 150 miljardia dollaria. Se olisi vain saman verran kuin USA -käyttää Irakin sotaan 10 kuukaudessa.

Afganistanin sotaan USA on tähän mennessä käyttänyt lähes 300 miljardia dollaria, joka on enemmän kuin Afganistanin kansantuote 20 vuodessa (11 miljardia dollaria vuonna 2007). Myös tämän sodan aiheuttamat kasvihuonekaasujen päästöt ovat mittavat sen lisäksi, että se aiheuttaa valtavaa tuhoa ja kuolemaa.

Kansantuotteen ja USA:n sotakulujen vertailu osoittaa, että tällaiset sotatoimet ja niiden vaatimat taloudelliset panostukset eivät suinkaan tapahdu sen vuoksi, että Irakin tai Afganistanin kansa saisivat ”vapauden” ja ”demokratian”. Mielettömän barbarian tarkoituksena on turvata USA:n ja muiden länsimaiden suurten energiayhtiöiden fossiilisten polttoaineiden saanti ja voitot sekä alueellinen herruusasema. Teknologisesti kehittyneiden kapitalistimaiden hillitön kulutus ja nykyinen elämäntapa romahtaisivat, jos öljyn saanti joutuisi pysyviin vaikeuksiin. Afganistanista USA ja EU-maat hamuavat myös mineraalirikkauksia, joiden arvo on yli tuhat miljardia dollaria.

Sodasta ja sen aiheuttamista tuhoista hyötyvät suuresti myös aseteollisuus ja muut sodankäyntiin liittyvät alat se-

DAVID LEESON

kä rakennusteollisuus ja alat, jotka ha-
muavat tuottoja sodan vaurioiden kor-
jaamisesta. SIPRIn (Stockholm Inter-
national Peace Research Institute) uu-
simman vuosikirjan (2009) mukaan
100 suurimman asevalmistajan myynti
kasvoi vuonna 2007 reaaliarvoltaan 5
prosenttia edellisvuodesta kohoten yh-
teensä 347 miljardiin dollariin. Suurin
myynti oli Boeingin 30 480 miljoonaa
dollaria ja voitto 4074 miljardia dolla-
ria.

Asevarustelurahat ympäristön ja kehityksen hyväksi

Reischin ja Kretzmannin esittämis-
tä Irakin sodan ilmastopäästöjen arvi-
oista puuttuvat aseiden ja muiden so-
tatarvikkeiden valmistukseen käytetyt
valtavat energiamäärät ja valmistuksen
aiheuttamat kasvihuonekaasujen pääs-
töt. Niistä onkin vaikea saada tutki-
mustietoa. Asevarusteluun käytetään
suunnattoman suuret määrät luon-
nonvaroja ja tutkimustyötä sekä tietys-
ti energiaa.

Arvostetuimpiin globaalien ympä-

ristöongelmien tutkijoihin kuuluva
Lester R. Brown on kirjassaan Plan
B 3.0 - Mobilizing to Save Civiliza-
tion (2008) vertaillut asevarusteluun
käytettyjen varojen suhdetta ympäris-
tö- ja kehitysongelmien ratkaisemiseen
tarvittaviin resursseihin. Brownin mu-
kaan pahimpien maailmanlaajuisten
ympäristöongelmien ratkaisemiseen –
kuten metsitys hiilidioksidin sitomi-
seksi, maaperän suojelemiseksi ja tul-
vien torjumiseksi, vesivarantojen va-
kiinnuttaminen, viljelymaan kunnosta
huolehtiminen, kalakantojen elvyttä-
minen, luonnon monimuotoisuuden
suojelu – tarvittaisiin noin 113 miljar-
dia dollaria vuodessa.

Lisäpanostukset kehitysmaiden ki-
peimpien sosiaalisten ongelmien pois-
tamiseen – kuten peruskoulutus ja lu-
kutaidottomuuden poistaminen, pe-
rusterveydenhuolto, kouluruoka sekä
alle kouluikäisten lasten ja raskaana
olevien naisten tukeminen 44 köyhim-
mässä maassa, lisääntymisterveys ja
perhesuunnittelu, AIDS:n leviämisen
pysäyttäminen – maksaisivat 77 mil-
jardia dollaria vuodessa. Brownin las-

kelmat tähtäävät siihen, että YK:n vuo-
situhattavoitteet ([http://www.vuositu-
hattavoitteet.fi/](http://www.vuositu-
hattavoitteet.fi/)) saavutetaan vuoteen
2015 mennessä.

Maaailman pahimpien ympäristöon-
gelmien ja kehitysmaiden kipeimpien
sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseen
riittäisi siten yhteensä 190 miljardia
dollaria vuodessa, mikä on vain vajaa
kolmannes USA:n sotilasbudjetista tai
kuudennes maapallon kaikkien mai-
den sotilasmenoista. SIPRIn mukaan
maailman sotilasmenot olivat 1 464
miljardia dollaria (vuosikirja 2009).
Metsittäminen, joka sekä vakiinnutta-
isi ilmastoa että tyydyttäisi polttopuun
tarpeen, maksaisi summan, jonka USA
on käyttänyt Irakin sodassa kahdessa
kuukaudessa.

Irakin sodan rahoilla olisi torjuttu ilmaston lämpeneminen

Kansainvälisen energija järjestön
OECD/IEA:n raportin mukaan tar-
vittaisiin 10 500 miljardin dollarin in-
vestoinnit vuosina 2010–2030, jot-

ta ilmakehän hiilidioksidipitoisuus ei nousisi yli 450 miljoonasosan. Tämä ehkäisisi maapallon lämpötilaa nousemasta yli kahden asteen, mitä pidetään kriittisenä rajana. Samalla säästettäisiin 8 600 miljardia dollarin polttoainekustannuksissa, kun fossiilisia poltto-aineita korvattaisiin uusiutuvalla energialla. Nettokustannukset olisivat noin 2 000 miljardia dollaria.

Toisaalta **Joseph Stiglitz** ja **Linda Bilmes** ovat teoksessaan ”The Three Trillion Dollar War” (2008) laskeneet Irakin sodan todelliset kustannukset. Niihin on sisällytetty välittömien sotilasmenojen lisäksi kaikki muutkin sodan aiheuttamat kulut, esimerkiksi sotainvalidien hoito. Stiglitz on taloustieteen Nobel-palkinnon saaja ja entinen Maailmanpankin pääekonomisti ja Bilmes on Harvardin yliopiston professori. Heidän mukaansa Irakin sodan todelliset kustannukset ovat kohonneet kolmeen triljoonaan (3 000 miljardiin) dollariin.

Irakin sodan varoilla olisi siten voitua torjua ilmaston vaarallinen lämpeneminen!

Asevarustelusta ja sodista ei puhuta juuri mitään ilmastonmuutoksen torjunnan yhteydessä – ei mediassa, ei kansainvälisissä neuvotteluissa eikä Suomen ympäristöliikkeessä. On toki paikallaan, että kaikki keinot kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämiseksi pyritään käyttämään mukaan lukien jokaisen ihmisen oma toiminta. Mutta mittavatkään ohjelmat päästöjen vähentämiseksi eivät sisällä sodista ja niihin liittyvistä toiminnoista aiheutuvien päästöjen vähentämistä. On korkea aika sanoa täydellä vakavuudella, että sodat ilmaisevat moraalittominta suhtautumista kaiken muun ohella myös ilmaston lämpenemiseen. Sotien lopettaminen ja asevarustelun jyrkkä vähentäminen tulee nostaa voimakkaasti esille ilmaston lämpenemisen vastaisessa taistelussa!

Valtava kulutus ei voi jatkua

Imperialististen maiden öljypolitiikkaan vaikuttaa tietysti se, että niiden talous ja kansalaisten elämä on täysin

Maaryhmä	Energiankulutus/hlö kWvuotta/vuosi	Asukasluku
Teolliset markkinatalousmaat	7,01	733 milj.
Saharan eteläpuoleinen Afrikka	0,08	258 milj.
Alhaisen kehitystason maat	0,41	2 390 milj.

Taulukko 1. Perusenergian kulutus erilaisissa maaryhmissä (Yhteinen tulevaisuutemme, 1987).

riippuvainen öljystä. Poliittinen ja taloudellinen eliitti ja heidän valtaansa pönkittävät äänestäjät eivät ole valmiita luopumaan valtavasta öljyn ja muiden luonnonvarojen kulutuksesta, vaikka se on tuhoisa maapallon luonnonvaroille ja ympäristölle ja sitä ylläpidetään riistolla ja sodilla.

Teollisuusmaiden ja kehitysmaiden välinen taloudellinen kuilu on 40 viime vuoden aikana kasvanut. Vuonna 1960 maailman rikkaimman ja köyhimmän viidenneksen välinen ero oli 30-kertainen. Nyt ero on kasvanut jo 80-kertaiseksi. Jos tarkasteltaisiin viidenneksen sijasta rikkainta ja köyhintä kymmenystä, erot olisivat vielä paljon suuremmat. Maailman kolmen rikkaimman henkilön omaisuus on enemmän kuin vähiten kehittyneiden maiden 600 miljoonan asukkaan bruttokansantuote yhteensä.

Tuloerot ovat suorassa suhteessa energian käyttöön ja fossiilisten polt-

toaineiden kulutukseen ja siten hiilidioksidipäästöihin. Jo YK:n Ympäristön ja kehityksen maailmankomissio arvioi raportissaan vuonna 1987 (emt.) perusenergian kulutuksen henkilöä kohtai olevan vuonna 1984 teollistuneissa markkinatalousmaissa 80-90 kertaa suurempi kuin Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja 17-kertainen kaikkien alhaisen kehitystason maiden energiankulutukseen verrattuna (Taulukko 1).

Luonnonvarojen riittävyyden ja ilmaston lämpenemisen kannalta pääongelma ei ole kehitysmaiden väestönkasvu, vaan rikkaiden maiden valtava kulutus. Jos resurssien kulutus kehitysmaissa nostettaisiin teollisuusmaiden tasolle, maapallon luonnonvarojen kulutus nelinkertaistuisi.

Heikki Tervahattu

Julkaistu aiemmin Rauhan Puolesta -lehdessä 3/2009.

VEIKKO KOIVUSALO

Kirjoittaja Heikki Tervahattu on filosofian tohtori ja ekologisen ympäristönsuojelun dosentti Helsingin yliopistossa.

Libanonilaissyntyinen, Suomessa asuva elokuvaohjaaja **Jean Bitar** Marcel Khalifen ja Mahmoud Darwishin merkityksestä palestiinalaiselle musiikille ja runoudelle:

Muusikko Marcel Khalife, runoilija Mahmoud Darwishin tulkki

Mahmoud Darwish on tämän aikakauden tunnetuin ja merkittävin arabiankielinen runoilija. Marcel Khalife on arabimaailman musiikkikonni, joka on saattanut Darwishin runot kansantajuisiksi sävellyksien ja laulujensa kautta. Säveltämällä Darwishin ja muiden arabirunoilijoiden teksteihin ja laulamalla niitä Khalife on saattanut ne ihmisten ulottuville kaikkialla arabialaisessa maailmassa ja myös länsimaissa. Unesco myönsi Marcel Khalifelle v. 2005 kansainvälisen kulttuurirahapalkinnon hänen työstään sillan rakentajana kansojen ja kulttuurien välillä.

Marcel Khalife syntyi pienessä Amchiti –nimisessä libanonilaisessa kylässä, samassa kylässä, josta Libanonin nykyinen presidentti **Michel Souleiman** on kotoisin. Kylä sijaitsee meren rannalla Beirutin pohjoispuolella Mount Libanonissa. Isäni on syntynyt lähellä sijaitsevassa Batroun pikkukaupungissa. Olen ihaillut aina Marcel Khalifen musiikkia ja hänen rohkeuttaan. Tusin hänet hänen musiikkinsa kautta. Elokvassani *Sodan Arvet* käytin taustalla Khalifen musiikkia.

Suurin osa Amchitin asukkaista on kristittyjä. Marcelin isoisä oli kalastaja ja huilun soittaja. Isoisän laulut antoivat tulevalle säveltäjälle ensikosketuksen kansanmusiikkiin. Marcel kasvoi kalastajien, maanviljelijöiden sekä mustalaisten keskuudessa. Hän sai näin monenlaisia vaikutteita asuinympäristöstään. Hän kävi usein kirkossa ja lauloi sekä kuunteli hengellistä musiikkia. Hän kuuli myös islamin Quraanin huutoja (rukouksia).

Libanonissa on kristittyjen ja muslimien muodostama sekakulttuuri. Mar-

Arabimaailman tunnetuin säveltäjä ja muusikko Marcel Khalife konsertoi Suomessa yhtyeensä Ensemble el Mayadeen kanssa syyskuussa 2010. Libanonilainen Khalife tunnetaan paitsi arabimaailmassa myös kaikkialla länsimaisen musiikin keskuspaikoissa USA:sta Australiaan ja Eurooppaan. Lopultakin myös Suomessa saatiin ensikosketus tähän väkevään muusiikkoon, laulajaan ja runontulkitsijaan. Helsingin konsertissa Khalife otti yleisönsä sävellyksillään Mahmoud Darwishin runoihin. Sekä musiikki että runot ovat niin tunnettuja, että Savoyin yleisö lauloi pitkiä pätkiä Khalifen mukana, välillä yksin, säveltäjän viittoessa kädellä tahtia. Musiikki kirvoitti yleisön myös tanssiin ja innokkaimpia häädettiin lavan edustalta salin laitamille, jossa tanssi jatkui koko konsertin ajan. Konsertin jälkeen myynnissä olleet cd-levyt suorastaan revittiin käsistä.

cel sanoo, että hänen musiikkinsa sai tästä yhdistelmästä vahvoja virikkeitä. Hän opiskeli oud-luutun soittoa kansallisessa musiikkiakatemiassa. Myöhemmin hänestä tuli musiikin opettaja konservatorioon. Marcel kertoi, että hän joutui tuolloin ajamaan autolla joka päivä palestiinalaisten pakolaisleirien ohitse. Hän ihmetteli, miksi nämä ihmiset asuvat pellistä ja alumiinista tehdyissä kurjissa taloissa. Miksi heidän elämässään vallitsee tällainen köyhyys?

Marcel halusi tietää heistä enemmän. Miksi he olivat menettäneet talonsa, ja kaiken omaisuutensa Palestiinassa? Tu-

tustuttuaan palestiinalaisten historiaan hän koki vahvasti olevansa heidän puolellaan.

”Syntymästäni asti olen tuntenut itseni sielultani vallankumoukselliseksi. Taiteilijaurani aikana olen saanut vaikutteita yhteiskunnasta ja koko ihmiskunnasta. Musiikkini tarkoitus on palvella ihmisyyttä. Pyrin tuomaan esille kunnioitusta niille ihmisille, jotka ovat joutuneet kärsimään sodan vuoksi. Musiikkini toimii balsamina sodan haavoihin.” Marcel sanoo.

Beirut räjähti 1970-luvun puolivälissä sisällissotaan juuri silloin, kun Khalife oli aloittamassa muusikon uraansa.

Sota jatkui viisitoista vuotta eri ryhmi- en kesken. Siihen osallistui kristittyjä, muslimeja, palestiinalaisia sekä syyria- laisia ja israelilaisia, josta kaksi jälkim- mäistä ryhmää puuttuivat ulkopuolisi- na sisällissodan kulkuun.

Marcel Khalife jatkoi sotatilasta huo- limatta esiintymisiään konserttitaloissa, vaikka ympäristöä pommitettiin. Tämä auttoi häntä tekemään vahvan päätök- sen jatkaa taiteellisen tehtävänsä suorit- tamista.

”Darwish ja minä olemme kuin kaksosia”

Marcelin musiikissa yhdistyy kansal- lisen arabialaisen musiikin sekä länsi- maisen musiikin eri elementit, kuten pianonsoitto. Yhtyeessä soittava **Rami Khalife**, Marcelin poika, on Juillardin käynyt huippupianisti, joka luo myös omaa muusikon uraa. Marcel käyttää pääasiassa modernia arabialaista runo- utta kuten Mahmoud Darwishin ja **Mowachahat**’in runoja. Hänen perus- tamansa Ensemble El Mayadee -yhty- een nimi tarkoittaa sekä taistelutanner- ta, että kyläaukiota. Kappaleet Ummi, Rita wal bunduqiya (Äiti, Rita ja ki- vääri) perustuvat Darwishin runoihin.

Khalife kuvaa suhdettaan Darwis- hiin:

”Usean vuoden aikana musiikkini on nauttinut kiitollisesta yhteistyöstä Mah- moud Darwishin runouden kans- sa. Meidän yhteistyömme on kas- vanut tavalla, jossa molempien kontribuutio tuottaa sellaisenaan mieleen kuvan toisesta. Olemme kuin kaksosia, joita ei voi olla il- man toista. Tämä alkoi jo ennen kuin tutustuimme henkilökohtai- sesti toisiimme. Darwishin runo- us sen jumalallisella ja profeetalli- sella sisällöllään oli tehty minulle ja minun esitettäväkseni. Melkein aistin Mahmoud Darwishin äi- din tekemän leivän aromin, kun Darwish kirjoitti tästä aiheesta vankilassa, asia, joka muodostui ikoniksi hänen lukijoilleen. Ais- tin myös Ritan silmät yhtä syvä- lisesti kuin mitä runoilija kuvasi ne. Hänen passi-runossaan kuvit- telin, että passissa oli minun ku-

vani, yhtä persoonallisesti kuin mitä pys- tyin tunnistamaan hänen oliivilehtonsa, hänen hietikkonsa ja pääskysel taivaalla. Nämä kaikki asiat olivat minulle yhtä tosia kuin Darwishille.”

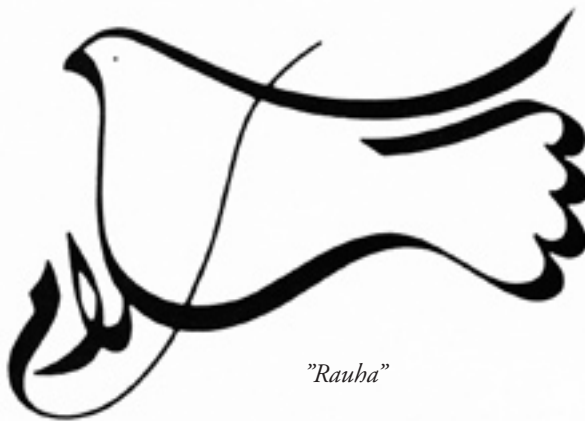
Khalife edustaa ajatuksen kauneut- ta ja jaloutta sekä laulun tarkoituksen- mukaisuutta. Darwish kertoi, että kun hän kirjoitti vankilassa runon rakkau- desta äitiinsä, ei hän itse eikä hänen äitinsä voinut kumpikaan kuvitella, kuinka tehokkaaksi sen sisältämä julis- tus muodostuisi, kun Marcel laulullaan oli ulottanut sen sanoman henkilökoh- taiselta tasolta koskemaan kaikkia pii- nattuja henkilöitä.

Marcel kavensi runouden ja laulun välillä vallitsevaa eroa. Monet kuulijois- ta ovat vieraantuneet runoudesta. Mar- cel palauttaa musiikillaan sen emotio-

naalisen tilan, joka on tarpeen runou- den sisäistämässä ja ymmärtämisessä tunteen tasolla. Näin Darwishin runo- us jalostui ja tuli aiempaa laajemman yleisön ulottuville. Kaikkialla Libano- nissa ja arabimaissa kaduilla ja kujilla kuunnellaan Mahmoud Darwishin sa- noittamia ja Marcel Khalifen musiikin elävöittämiä lauluja.

Uskotteko minua, kun sanon, että ru- noilijat eivät kuole, he vaan teeskentele- vät olevansa kuolleita.

- Marcel Khalifen levyjä on tilattavissa osoitteesta akys@kaapeli.fi
- Mahmoud Darwishin muistotilaisuus youtubessa <http://www.youtube.com/watch?v=7behEhDSsFU>
- www.marcelkhalife.com

”Rauha”

Yhteydenottokortti

- Haluan liittyä Arabikansojen ystävyysseuraan.
- Yhteystietoni ovat muuttuneet.

Nimi _____

Osoite _____

Sähköposti _____

Puh. _____

- Haluan tietoa AKYS:ista.
- Haluan tietoa kummitoiminnasta ja tukiprojekteista.
- Haluan AKYS:in sähköpostilistalle, jossa tiedotetaan ajankohtaisista asioista.

Mahmoud Darwish HENKILÖKORTTI

*Rekisteröikää minut
olen arabi
Henkilöllisyystodistuksen numero: (50 000)
Lapsia: kahdeksan
Yhdeksäs syntyy kesällä
Hämmästyttääkö se teitä?
Rekisteröikää minut
Olen arabi
ammatti: Kivenhakkuu tovereiden kanssa
Katsokaas kun on hankittava lapsille
leipää, vaatteita ja kirjoja
sillä teidän ovillenne en ikinä tule kerjäämään
Olen arabi
Ärsyttääkö se teitä?*

*Olen nimetön
minä juurruin
jo ennen oliivipuuta ja poppeleita
juurruin hiljalleen
tänne, missä kaikki kihisee raivoo
Niiden jälkeläinen, jotka vetivät auraa
Esi-isäni: talonpoika vain
Sukupuusi: ei ole
Asunto: kaislamaja
Onko se ihmiselle kyllin?*

*Rekisteröikää minut
Olen arabi
Hiukset: syvämustat
silmit: ruskeat
Erityisiä tuntomerkkejä:
Kuffi ja Iqal päässä
Kädet sierrettyneet, kovat kuin kivi
Lempiruoka: oliiviöljy ja ajuruoho
Osoite: ei mainitsemisen arvoinen kyläpahanen
jonka kaduilla ei ole nimiä
ja jonka miehet ovat pelloilla ja kivilouhoksissa
Riittävätkö tiedot?*

*Te varastitte minun viinitarhani
ja maan jonka minä muokkasin
Lapsilleni ette jättäneet mitään
paitsi kivet
Ja sanovat
että teidän hallituksenne
aikoo viedä vielä kivetkin.*

*No hyvä.
rekisteröikää ensimmäiseksi:
Minä en vihaa ketään
enkä minä varasta
Mutta jos minut pakotetaan kuolemaan nälkään
niin minä syön sortajani lihaa
Kavahtakaa te minun nälkäni ja minun vihaani.*

Liimaa tähän
postimerkki

جمعية الصداقة الفنلندية - العربية

Arabikansojen ystävyysseura
PL 698
00101 Helsinki

Mahmoud Darwish (1941-2008)

oli palestiinalainen runoilija ja kuului arabialaiseen vähemmistöön, joka elää Israelin vuodesta 1948 miehittämällä alueilla. Hän oli perustamassa Ard-järjestöä, jonka israelilaiset kielsivät vuonna 1959. Hän oli useita kertoja vankilassa poliittisen toimintansa vuoksi. Hänen viimeinen runoteoksensa ilmestyi vuonna 1968 nimellä "Yö päättyy päivään".